

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 25.9.2024

HE 109/2024 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2025; Ulkoministeriön pääluokka

- Ulkoministeriön pääluokkaan 24. esitetään vuodelle 2025 yhteensä 1,200 miljardia euroa; vähennystä verrattuna vuoden 2024 talousarvioon on 89,75 miljoonaa euroa (-7 %).
- Pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 23 %, kriisinhallinnan 7 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 56 % ja muiden menojen 14 %.
- Osana hallituksen lisätoimia valtiontalouden sopeuttamiseksi hallinnonalalle on kohdistettu yhteensä 115 miljoonan euron lisäsäästöt vuodelle 2025. Valtioneuvoston kevään 2024 kehyspäätöksessä ulkoasiainhallinnonalalle osoitetut säästöt on kohdennettu toimintamenoihin, talonrakennuksiin, kehitysyhteistyöhön, siviilikriisihallintaan, Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön sekä hallinnonalan vapaaehtoisin rahoitusosuuksiin kansainvälisille organisaatioille.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen alueelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato muodostavat Suomen ulkopoliittikan yhteistyövaraisen ytimen.

24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 250,2 milj. euroa, vähennystä verrattuna vuoden 2024 talousarvioon on 5,7 milj. euroa.
- Toimintamenoihin on kohdennettu viiden miljoonan euron säästövelvoite, joka kohdennetaan pääasiassa ministeriön Suomen toimintoihin. Säästövelvoite ei nykyarvioiden mukaan johda irtisanomisiin tai lomautuksiin.
- Suomen edustustoverkko kattaa 92 edustustoa, joissa lähetettyä henkilökuntaa on 89 toimipisteessä (ei toiminnassa: DAM, KAB).
- Hallituskauden aikana viedään läpi UH-uudistus, joka tukee uutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan aikakautta.
- Business Finlandin ulkomaantoiminnot yhdistetään ulkoasiainhallintoon. Muutoksen jälkeen suomalaiset yritykset saavat entistä selkeämpää ja tehokkaampaa palvelua kansainvälistymisen ja viennin kasvattamiseen.
- Suomi toimii vuonna 2025 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana sekä Pohjoismaiden N5-yhteistyöryhmän puheenjohtajana.
- Kipupisteet: Edustustoverkon rahoituksen ja riittävien resurssien turvaaminen myös jatkossa, kasvavat turvallisuusuhat, ml. tietoturva, ja niiden aiheuttamat menot edustustoissa.

24.01.74 Talonrakennukset

- Vuodelle 2025 esitetään 6,0 miljoonan euron määrärahaa.
- Määrärahassa on otettu huomioon 2,0 miljoonan euron vähennys hallituksen kevään kehyspäätöksen mukaisesti.

- Kipupiste: Ulkomailla sijaitsevien kiinteistöjen korjausvelka kasvaa edelleen.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin esitetään 53,1 miljoonaa euroa (UM + PLM yhteensä 118,0 miljoonaa euroa vuonna 2025).
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2025 olevan enimmillään noin 450 sotilasta.
- Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa on Suomen suurin joukkokokonaisuus noin 200 sotilaalla. Muita suuria joukkokokonaisuuksia on Irakissa ja Kosovossa. Suomi osallistuu lisäksi merkittävällä panoksella koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille EUMAM Ukraine -koulutusoperaation kautta.
- Kipupiste: Momentilla on ns. varalla olo -rahaa vain 179 000 euroa vuonna 2025. Mahdolliset päätökset Suomen osallistumisesta uusiin operaatioihin tai nykyisten operaatioiden kasvattamiseen vaativat lisätalousarvion käsittelyn.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Siviilikriisinhallintaan esitetään 17,5 miljoonaa euroa; momentille on kohdistettu 2 miljoonan euron säästö.
- Leikatulla siviilikriisinhallinnan määrärahalla voidaan lähettää operaatioihin noin 130 asiantuntijaa, mikä on 10 asiantuntijaa vähemmän kuin vuonna 2024.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin.
- Ukrainan tukeminen ja maan turvallisuussektorin vahvistaminen siviilikriisinhallinnan kautta on Suomelle ensisijaista. Ukrainan lisäksi Suomi pitää yllä vahvaa osallistumista Georgiassa, Armeniassa, Kosovossa ja Moldovassa.
- Lähes puolet Suomen siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista on naisia.

24.10.66 Rauhanvälitys

- Rauhanvälitykseen esitetään 3,9 miljoonaa euroa.
- Ulkoministeriön omat rauhanvälitysaloitteet täydentävät Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä kahdenvälisiä suhteita. Toiminta keskittyy erityisesti Länsi-Balkanille, Lähi-idän alueelle ja Afrikan sarveen.
- Naisten ja nuorten merkityksellistä osallistumista rauhanprosesseihin edistetään eri tavoin ja aktiivista tukea naisrauhanvälittäjäverkostolle jatketaan. Tuki uskonnollisten ja perinteisten vaikuttajien verkostolle on tärkeä osa Suomen rauhanvälitystoimintaa, mitä johtaa temaattinen johtava asiantuntija. Suomen vesidiplomaatiotoimintaa on kehitetty järjestelmällisesti ja kansainvälinen kysyntä Suomen osaamiselle on kasvanut merkittävästi.
- Määrärahaa käytetään noin 75 % osalta julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti.

Kehitysyhteistyö

- Kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja oikeuksien vahvistaminen sekä koulutus ja ilmastotoimet. Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä sekä edistää suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.
- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 1,064 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,36 % bruttokansantulosta. Ensi vuonna kehitysyhteistyöhön kohdennetaan yhteensä 100 miljoonan euron lisäsäästöt, joista hallitus sopi kehysriihessä huhtikuussa.

- Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön momentille 24.30.66 ehdotetaan myönnettäväksi 534 miljoonaa euroa määrärahaa ja 626 miljoonaa euron sitoumusvaltuuksia. Lisäksi vuonna 2025 Suomi saa sitoutua Afrikan kehityspankin takuupääoman korotukseen 510 milj. eurolla.
- Osana hallituksen lisätoimia talouden tasapainottamiseksi määrärahaan tehdään 2025 yhteensä 95 miljoonan euron vähennys, josta 45 miljoonaa euroa on hallitusohjelmassa päätettyjen säästöjen aikaistamista vuodelle 2025.
- Määrärahoista uudelleen kohdennetaan 10 miljoonaa euroa kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitavaan kehitysyhteistyöhön.
- Kehittyvien maiden tukemista laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella momentilla 24.30.89 ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonalla eurolla.
- Finnfundin pääoman korottamiseen momentilla 24.30.88 ehdotetaan 5 miljoonaa euroa, pääoman korotukseen on kohdennettu 5 miljoonan euron säästö.
- Tuki Ukrainalle –momentille 24.30.69 esitetään 47 miljoonan euron määrärahaa sekä 40 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia. Lisäksi Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) suunniteltu lisäpääomitus, joka kohdistuu Ukrainaan, on siirtoa valtiovarainministeriön pääluokkaan Tuki Ukrainalle –momentilta.
- Kokonaisuudessaan ulkoministeriön määrärahoista maksettavan tuen Ukrainalle arvioidaan olevan noin 60 miljoonaa euroa vuonna 2025. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde.

24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö – poistetaan talousarviosta

- Osana hallituksen lisätoimia valtiontalouden sopeuttamiseksi esitetään Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitettujen määrärahojen poistamista talousarviosta.
- Jo aloitetut hankkeet viedään loppuun nykyrahoituksen turvin.

24.90.23 Etyj-puheenjohtajuus

- Momentille esitetään 10,1 miljoonaa euroa. Toimintamenolisäysten kanssa Etyj-puheenjohtajuuteen esitetään yhteensä noin 12 milj. euroa
- Määrärahasta maksetaan keskitetysti Etyj-puheenjohtajuudesta aiheutuvat menot, kuten henkilöstömenot ja matkat sekä lisätilojen vuokramenot. Lisäksi momentilta maksetaan Etyj-puheenjohtajuuskauteen liittyvien kokousten ja muiden tilaisuuksien järjestelyjen suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuvat menot.

24.90.50 Eräät valtionavut

- Hallituksen budjettiriihessä päätettiin talousarvioesityksessä esittää momentin 24.90.50 Eräät valtionavut ulko- ja turvallisuuspoliittisiin valtionavustuksiin 1,0 miljoonaa euroa.
- Myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin sekä yleisesti ulkoministeriön toimialaan.
- Valtionavustuksista järjestetään erillinen hakukierros syksyllä 2024.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 163,3 miljoonaa euroa.
- Määrärahaan on kohdennettu 4,5 miljoonan euron lisäsäästö, joka on talousarvioesityksessä kohdennettu Suomen vapaaehtoisrahoitukseen eri kansainvälisille organisaatioille.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.

- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin EU:lle, yhteensä noin 66 miljoonaa euroa. Maksuosuuksiin YK:lle esitetään yhteensä noin 40 miljoonaa euroa ja maksuosuuksiin Natolle noin 11 miljoonaa euroa.
- Kipupiste: Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta merkittävä osa on dollaripohjaista. Lisäksi EU:n mahdolliset päätökset Euroopan rauhanrahastosta voivat lisätä momentin määrärahatarvetta.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 32,4 miljoonaa euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista, konsulisuojeludirektiivin (EU) 2015/637 johdosta toisilta jäsenvaltioilta mahdollisesti saatavista korvauksista, sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.

